

Lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle: Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 207/2022)

Etelä-Karjalan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi tämän säädöskokonaisuuden viimeistelyssä. Keskitymme lausunnossamme työllisyyspalveluiden järjestämiseen, työllistymisen monialaiseen edistämiseen ja palkkatukeen liittyvien säädösten kommentointiin. Kiitämme tämän lainsäädännön valmistelua siitä, että lausuntokierroksella annettu palaute on monessa kohtaa otettu huomioon valmistelussa.

Työvoimapalveluiden järjestäminen. Lakiesityksessä säädetään järjestämisvastuu kunnille, joilla on vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja. Rajauksen tavoite on hyvin perusteltu: työvoimaviranomaisten tulee olla riittävän suuria, jotta niillä on riittävät resurssit ja muu kyvykkyys laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseen. Näkemyksemme mukaan lähtökohtaisesti 20 000 henkilön työvoimapohja on minimivaatimus näin laajojen velvoitteiden toteuttamiselle, eikä sitä ole lain viimeistelyssä ainakaan perusteltua laskea. On myös hyvä asia, että laissa korostetaan sitä, että työvoimaviranomaiset muodostavat kansalaisten kannalta yhtenäisen ja luontevan työssäkäyntialueen ja että niissä pystytään vastaamaan alueella todennettuihin palvelutarpeisiin.

Pidämme jossain määrin ongelmallisena mahdollisuutta poiketa tästä työvoiman minimivaatimuksesta. Poikkeamisesta on säädetty esityksessä laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta 4 §:ssä. Erityisen ongelmallinen on pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettävät yleiset poikkeukset. Jos kyseinen poikkeamismahdollisuus jätetään lakiin, on sen soveltamisessa oltava

huolellinen, jotta vastuu julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ei pirstoudu liian pienille toimijoille ja näin vaarana kansalaisten yhdenvertaista palvelujen saantia.

Kannamme huolta myös työllistymisen monialaisen edistämisen järkevästä toteuttamisesta, jos työvoimapalvelujen järjestäminen pirstoutuu hyvinvointialueilla usealle pienelle toimijalle. Monialaisen yhteistyön toteuttaminen on hankalampaa ja lähtökohtaisesti resursseja enemmän vievää, jos hyvinvointialueiden kumppanina on useita pieniä työvoimaviranomaisia.

Työllistymisen monialainen edistäminen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä, joka korvaa n. typ-lain (Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä). Lausuntopalautteen perusteella terminologiaa on yksinkertaistettu ja selkeytetty, mistä annamme kiitosta.

Esityksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialiseen palvelutarpeeseen eikä se olisi enää riippuvainen ihmisen iästä, työttömyyden kestosta eikä hänen saamastaan etuudesta (3 §). Tämä muutos on erittäin kannatettava. Lisäksi pidämme erittäin hyvänä sitä muutosta, että monialaiseen yhteispalveluun ohjattavan henkilön ei tarvitse olla työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain 3 §:n 3 kohdassa tarkoitettu työnhakija. Perusteena ohjaukselle olisi se, että henkilön palveluntarve edellyttää palvelujen yhteensovittamista. Käytännössä tämä tulee työvoimaviranomaisen työntekijöiden arvioitavaksi. Tämä edellyttää osaamisen vahvistamista palvelutarpeen arvioinnissa, jotta työntekijät osaavat tunnistaa ne asiakkaat, jotka hyötyvät monialaisesta tuesta. Hyvinvointialueiden sote-henkilöstölle tulisi mahdollisuus ohjata monialaiseen palveluun myös niitä työttömiä, jotka eivät ole työnhakijoita. Emme näe tarpeen, että ohjaamisesta lainsäädäntötasolla säädettäisiin tarkemmin, mutta kansallisella ohjauksella on varmistettava, että työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden henkilöstöllä on riittävä osaaminen monialaisen palvelutarpeen arvioon ja että ohjaaminen tapahtuu tasalaatuisesti eri alueilla.

Lausuntopalautteen perusteella lakiin on sisällytetty monialaisen tuen johtoryhmän velvollisuus laatia yhteistyösopimus, jossa osapuolet sopivat yhteistoimintamallin organisoimisesta ja resursoimisesta. Ehdotimme tätä lausunnossamme ja on hyvä asia, että säädös on lisätty. Sopimus sitouttaa toimijat yhteistoimintaan ja velvoittaa määrittelemään resurssit, joita yhteistoimintaan ohjataan.

Lain 16 §:ssä säädettäisiin nuorten työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteispalvelusta. Käytännössä tarkoitetaan nykyisen ohjaamotoiminnan kaltaisia yhteispalveluja. Pidämme esitettyä sääntelyä sisällöllisesti hyvänä. On hyvä asia, että sääntely on kohtuullisen väljää ja antaa alueille mahdollisuuden rakentaa sellainen yhteispalvelun toimintamalli, joka vastaa alueen nuorten palvelutarpeisiin. Käytännön organisoinnissa on myös tärkeää järjestää monialaisen tuen kokonaisuus niin, että nuorten yhteispalvelu (nk. ohjaamotoiminnan kaltainen toiminta) ja työllistymisen monialaisen edistämisen yhteistoiminta ei ole päällekkäistä ja ohjautuminen niihin on selkeää.

Palkkatuki. Laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään palkkatuesta ja sen myöntämisen ehdoista. Kiitämme jälleen lausuntopalautteen huomioimisesta valmistelussa: lakiesitystä on parannettu mm. niin, että palkkatukea voidaan myöntää myös kunnille ja hyvinvointialueille. Kiinnitämme valiokunnan huomioita seuraaviin kohtiin, jotka näkemyksemme mukaan ovat omiaan heikentämään erityisen heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työllistämistä:

83 §:ssä säädetään työnantajaan liittyvistä palkkatuen edellytyksistä. Pykälän 3 momentin 5 kohdan mukaan palkkatukea ei voitaisi myöntää samalle työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen, jos viimeisen tällaisen tukijakson päättymisestä olisi alle 3 vuotta. Tämä rajoitus heikentää erityisesti isojen, useilla eri paikkakunnilla toimivien työnantajien mahdollisuutta palkkatukityöllistämiseen. Viittamme esim. työllisyystoimintaa harjoittaviin yhdistyksiä tai säätiöihin, hyvinvointialueisiin tai kuntiin, jotka tarjoavat hyvinkin erilaisia työtehtäviä myös vaikeimmin työllistyville. Rajaus heikentää näin työttömien työllistymismahdollisuuksia tällaisiin tehtäviin.

Palkkatuen piiriin kuuluvia palkkauskuluja on rajattu, esim. sivukulut (85§). Tämä lisää työnantajille palkkatukityöllistämistä aiheutuvia kustannuksia ja nostaa työnantajan kynnystä palkkatukityöllistämiseen. Tämä heikentää erityisesti 3. sektorin toimijoiden mahdollisuutta tarjota tuettua työtä vaikeimmin työllistyville, joiden työpanoksen tuottavuus ei lähtökohtaisesti ole korkea.

86 §:ssä säädetään palkkatuen kestosta. Viiden kuukauden kesto on hyvin lyhyt työhön perehtymiseen ja osaamisen kehittämiseen hyvin monien työttömien kohdalla, mutta erityisesti nuorten kohdalla. Keston pituus olisi maksimissaan 10 kuukautta, jos palkattava henkilö on ollut työttömänä yli 12 kuukautta. Tämä turvaa pitkäaikaistyöttömien asemaa, mutta ei useinkaan nuorten työttömien asemaa. Lakiesitys poistaa mahdollisuuden nk. työnsuunnittelijoiden palkkaamisen (nykyisin 2 vuoden ajaksi palkkatuella). Tämä mahdollisuus on ollut tärkeä erityisesti 3. sektorin toimijoille.

Luonnolliselle henkilölle palkkatukea voidaan myöntää vain taloudelliseen toimintaan eli ammatin tai elinkeinon harjoittajille (83 §). Tämä rajaa palkkatukityöllistämisen ulkopuolelle mm. ne vammaiset henkilöt, jotka toimivat omien henkilökohtaisten avustajiensa työnantajina tai esim. työntekijän palkkaamisen lapsen tai omaisen hoitamista varten.

Tuella palkatun siirtäminen toiselle työnantajalle ilman käyttäjäyhteyden maksamaa korvausta tulisi mahdollistaa kuntien, hyvinvointialueiden ja yleishyödyllisten toimijoiden välillä. Laissa puhtaasti ”käyttäjäyhteyksistä”. (91 §).

Palkkatukea tulisi voida myöntää samanaikaisesti useammalle työnantajalle. Tämä mahdollistaisi isompia tuntimääriä asiakkaille. Olisi tärkeää, että palkkatuki vastaisi nyky- työelämän tarpeisiin ja mahdollistaisi työskentelyn useammalla työnantajalla sekä tukisi keikkatyön tekoa

Kokonaisuutena jää suuri huoli siitä, että esitetyt muutokset heikentävät heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä sekä 3.sektorin työllistämistoimijoiden asemaa.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Kirjaamo
Valto Käkelän katu 3
53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000
Faksi 05 352 7800
etunimi.sukunimi@ekhva.fi
www.ekhva.fi

Y-tunnus: 3221313-1